

Nr 317.

Av herr **Bergström** i Bäckland, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 51, med förslag till värnpliktslag.*

I en till lagtima riksdagen 1918 framlagd proposition, nr 257, med förslag till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i värnpliktslagen föreslog Kungl. Maj:t bland andra ändringar dels den ändringen, att mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten för de värnpliktige även skulle utsträckas till landstormen, och dels att bötesbeloppet för försummelse av dessa skyldigheter skulle höjas från förutvarande 5 till 10 kronor.

Med anledning av dessa i den kungl. propositionen föreslagna ändringarna, tog jag mig friheten att i en inom andra kammaren väckt motion, nr 390, hemställa om avslag å dessa ändringar. Såsom skäl för avslag å att utsträcka mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten även till landstormen angav jag bland annat, att de, som tillhöra landstormen, äro i bostads-hänseende mindre rörliga än de värnpliktige för övrigt, och att icke så få myndigheter i sina yttranden över en av riksdagen 1912 avlåten skrivelse till Kungl. Maj:t, nr 31, med begäran om verkställande av utredning, huruvida och på vad sätt den i § 32 i värnpliktslagen stadgade mönstringen för de värnpliktige måtte kunna borttagas och ersättas med i annan ordning lämnade uppgifter, föreslagit mönstringsskyldighetens upphävande.

Lagutskottet, till vilken min här angivna motion blev remitterad, avstyrkte motionens yrkande om avslag å mönstrings- och adressanmälningsskyldighetens utsträckande till landstormen.

Vid behandlingen i andra kammaren av den kungl. propositionen och den av mig med anledning av denna proposition väckta motionen, framhöll en ledamot av denna kammare, vilken ock stod som reservant å lagutskottets utlåtande över propositionen ifråga, bland annat, att han delade de av mig framförda skälen mot att även utsträcka mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten till landstormen, och att man utan att fullt tvingande skäl föreligga ej bör gå att utöka de besvär eller den tunga, som militärtjänsten lägger på de värnpliktige.

Yrkandet om avslag å att utsträcka mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten till landstormen blev ock av andra kammaren godkänd med 91 röster mot 70.

Första kammaren följde däremot lagutskottet och godkände dess yrkande om att utsträcka dessa skyldigheter till landstormen.

Genom ett sammanjämningsförslag från lagutskottet, med anledning av att kamrarna fattat olika beslut i vissa i den här nämnda propositionen föreslagna ändringarna i värnpliktslagen, godkände även andra kammaren mönstrings- och adressanmälningsskyldighetens utsträckande till landstormen med 56 röster mot 54.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 51, till årets riksdag med förslag till värnpliktslag ingå fortfarande dessa bestämmelser, om att landstormen skall vara ålagd mönstrings- och adressanmälningsskyldighet. Enligt mitt förmenande gälla även nu de skäl, som vid riksdagen 1918 blevo framförda både i min här angivna motion och i de olika anföranden, som höllos vid frågans behandling i andra kammaren, mot att dessa skyldigheter även skulle åläggas landstormen.

Jag är dessutom övertygad om att man nu t. o. m. mera än förut får se till, det man icke bereder de värnpliktige, de må tillhöra beväringen eller landstormen, genom olika bestämmelser, obehag och besvärigheter, som kunna undvikas.

Vid riksdagen 1920 tog jag mig friheten att även då i en inom andra kammaren väckt motion, nr 255, hemställa om att riksdagen ville för sin del besluta, att mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten för landstormen måtte utgå ur värnpliktslagen. Första lagutskottet, till vilket motionen blev remitterad, avstyrkte densamma, och i enlighet därmed fattade också riksdagen sitt beslut.

Vid motionens behandling i andra kammaren uttalade emellertid flera talare sitt gillande av det i motionen framförda förslaget.

Då mönstrings- och adressanmälningsskyldighetens utsträckande till att även gälla landstormen tillkommit under sådana omständigheter, som jag här nämnt om, förefaller det mig, som om det vore på sin plats att nu, när värnpliktslagen i sin helhet förelägges riksdagen till granskning, taga upp till prövning, huruvida dessa skyldigheter för landstormen skola fortfarande gälla eller icke.

Uti den av mig vid 1918 års riksdag väckta motionen, nr 390, tog jag mig även friheten föreslå, att riksdagen ej måtte godkänna Kungl. Maj:ts förslag om att höja bötesbeloppet för försummelse av att utan laga förfall fullgöra mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten.

Som motiv för detta mitt förslag angav jag i motionen, att särskilt, när det gällde försummelse av att insända mönstringsanmälan, torde denna icke egentligen bero på likgiltighet utan fastmer i de flesta fall på glömska och förbiseende, och att de värnpliktige, som en gång blivit bötfällda för en sådan förseelse med det nuvarande bötesbeloppet, torde försöka att undvika ett upprepadt av en liknande försummelse.

Lagutskottet tillstyrkte motionen i denna del, och fattade riksdagen sitt beslut i enlighet med utskottets hemställan.

Förslag ingår emellertid nu i Kungl. Maj:ts proposition, nr 51, till årets riksdag om en höjning av här berörda bötesbelopp från 5 kronor till 10.

Då försummelse av de skyldigheter, som åligga de värnpliktige med avseende på mönstrings- och adressanmälningsskyldigheten, torde bero — jag upprepar det även nu — på glömska och förbiseende och icke av likgiltighet för att fullgöra dessa bestämmelser, och då ett större bötesbelopp än det nuvarande beloppet blott skulle komma att öka bitterheten hos de bötfällda, borde en höjning av bötesbeloppet enligt Kungl. Maj:ts förslag icke böra komma ifråga.

Skulle en ökning av dem, som uraktlåta att fullgöra sin mönstringsskyldighet enligt § 32 i värnpliktslagen, ha skett under de senare åren, så är jag övertygad om att dessa försumlige äro att finna bland de värnpliktige, som tillhöra landstormen, vilka värnpliktige i allmänhet icke haft kännedom om att även för dem gäller bestämmelsen om mönstringsskyldighet enligt här angiven paragraf i värnpliktslagen.

På grund av vad jag här har anfört, får jag därför värdsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta,

1) dels att den i § 32 i den kungl. propositionen, nr 51, bestämda mönstringen för de värnpliktige och den för dessa i § 33 i samma proposition ålagda adressanmälningsskyldigheten ej utsträcker till landstormen, samt

2) dels att det i § 41 mom. 1 och 2 i propositionen angivna bötesbeloppet för försummelse utan laga förfall av dessa skyldigheter ej sättes till högre belopp än det nuvarande, nämligen till 5 kronor.

Dessutom får jag värdsamt hemställa, att utskottet måtte vidtaga de förändringar i lagtexten, vartill ett bifall till motionen kan föranleda.

Stockholm den 18 mars 1925.

P. Bergström

i Bäckland.